

AANSLUITING PO-VO ONTWIKKELING/ DIFFERENTIATIE

GEMEENSCHAPPELIJKE VISIEONTWIKKELING OP LEESONDERWIJS

Dit document bevat de procesbeschrijving van de leergemeenschap 'taal' uit de ketenverbinding van Openbaar Onderwijs Zwolle (OOZ) om een gemeenschappelijke visie op leesonderwijs te formuleren, plus het eindresultaat van dat proces. Een gemeenschappelijke visieontwikkeling is belangrijk om bij de ontwikkelaspecten 'Ontwikkeling' en 'Differentiatie' van niveau 2 naar niveau 3 en 4 te geraken.

In het strategisch beleidsplan heeft Openbaar Onderwijs Zwolle (OOZ) een aantal speerpunten geformuleerd om zowel de onderwijsopbrengsten als de positie van de organisatie te verbeteren. Een van de speerpunten is het zichtbaar maken van de meeropbrengst die het onderwijs aan de leerling in de keten kan hebben. De ketenverbinding moet de kwaliteit van het onderwijs verhogen door gebruik te maken van de mogelijkheden voor een onderwijsinhoudelijke aansluiting. Daardoor wordt niet alleen de kwaliteit van het onderwijs versterkt, maar ook de kracht van de organisatie. Onder de keten wordt de gehele lijn begrepen van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) tot het vervolgonderwijs (MBO, HBO en WO). In het projectplan van OOZ wordt met name gesproken over de basisvaardigheden, excellentie en juniorcollege, de groep 10- tot 14-jarigen.

Leergemeenschappen

De projectwerkzaamheden zijn gebaseerd op het vormen van leergemeenschappen. Uit onderzoek van onderwijskundigen Jos Castelijns en Eric Verbiest blijkt dat een belangrijk kenmerk van een leergemeenschap een duidelijke, expliciete en gedeelde visie is op het leren van leerlingen en op de ondersteuning daarvan door de leraren en school. Ook is het vormen van een leergemeenschap en het uitspreken van een gezamenlijke ambitie een eerste stap bij collectief leren.

Stappen in het proces

1. Definieer met elkaar wat je verstaat onder 'leesonderwijs'.
Aan het begin van het proces in Zwolle blijkt dat er verschillende termen in het primair en het voortgezet onderwijs worden gebruikt en verschillende beelden bestaan. De deelnemers aan de leergemeenschap bepalen met elkaar wat er met 'leesonderwijs' wordt bedoeld: vrij lezen, fictie-onderwijs, de rol van technisch lezen, of begrijpend lezen.
2. Laat taalexperts met kennis van recente literatuur over leesonderwijs, eventueel in verschillende groepen, met elkaar hun visie op goed leesonderwijs formuleren.

3. Breng de verschillende visies bijeen tot één visie in de leergemeenschap. Het aanbrengen van categorieën is behulpzaam.

- a. Wat is de visie op de doelstellingen van leesonderwijs? Denk hierbij aan de referentieniveaus!

Bijvoorbeeld:

Leesvaardigheid is een centrale vaardigheid die in alle vakken nodig is en derhalve voor het onderwijsleerproces cruciaal is.

Leesvaardigheid is een voorwaarde om informatie te verzamelen, te analyseren en toe te passen.

Doel van het leesonderwijs is de leerlingen op te leiden tot gemotiveerde, strategische lezers op het gewenste referentieniveau, respectievelijk 1F, 2F, 3F of 4F.

- b. Wat is de visie op het curriculum?

Bijvoorbeeld:

In het curriculum van leesonderwijs dient in samenhang en doelgericht en in een doorlopende leerlijn aandacht besteed te worden aan technische leesvaardigheid, leesmotivatie, lees- en luisterbegrip, metacognitie/strategieën, woordenschat en kennis van de wereld, lezen in de context en meervoudige geletterdheid.

- c. Wat is de visie op didactiek van leesonderwijs?

Bijvoorbeeld:

Goed leesonderwijs vraagt van de leraar/begeleider: motiverend werken, bijvoorbeeld door voorlezen, de methode durven loslaten na analyse, herhalen, differentiëren, aandacht besteden aan de beleving van de leerlingen, alle zintuigen inzetten, koppeling maken met andere vakken en domeinen, modeling, aandacht besteden aan nut van lezen.

d. Wat is de visie op het aanbod van leesonderwijs?

Bijvoorbeeld:

Goed leesonderwijs vraagt om voldoende tijd, een goede plek op het rooster en variatie in aanbod, bijvoorbeeld verschillende genres.

e. Wat is de visie op de leeromgeving van leesonderwijs?

Bijvoorbeeld:

Goed leesonderwijs vraagt om een aantrekkelijke leesomgeving op school, een goede bibliotheek, betrekken van ouders, voldoende expertise in de school en het agenderen van het lezen, ook tijdens overlegmomenten op school.

Literatuur

Castelijns, J., Koster, B. & Vermeulen, M. (2009). *Vitaliteit in processen van collectief leren. Samen kennis creëren in basisscholen en lerarenopleidingen*. Garant, Antwerpen-Apeldoorn

Verbiest, E. (2004). *Samen wijs. Bouwstenen voor professionele leergemeenschappen in scholen*. Garant, Antwerpen-Apeldoorn

WERKGROEP KETENVERBINDING TAAL:

DOORGAANDE LEERLIJN BEGRIJPEND LEZEN PO – VO.

Visie op doelstelling van leesonderwijs

Leesvaardigheid is een centrale vaardigheid die in alle vakken nodig is en derhalve voor het onderwijsleerproces cruciaal is. Leesvaardigheid is een voorwaarde om informatie te verzamelen, te analyseren en toe te passen. Doel van het leesonderwijs is de leerlingen op te leiden tot gemotiveerde, strategische lezers op het gewenste referentieniveau, respectievelijk 1F, 2F, 3F of 4F.

Visie op curriculum van leesonderwijs

In het curriculum van leesonderwijs dient in samenhang en doelgericht en in een doorlopende leerlijn aandacht besteed te worden aan: technische leesvaardigheid, leesmotivatie, lees- en luisterbegrip, metacognitie/strategieën, woordenschat (en kennis van de wereld, lezen in de context en meervoudige geletterdheid).

Onder andere gebaseerd op Smits, A. (lezing 28 januari 2015)

LB= D x MTBK x LMH x TK

LeesBegrip = Decoderen x Mondeling TaalBegrip en Kennis x Lees Motivatie en Hoeveelheid lezen x Tekst Kwaliteit.

Deze publicatie is een uitgave van School aan Zet. Gemeenschappelijke visieontwikkeling op leesonderwijs is ontwikkeld door PO-VO Netwerk Openbaar Onderwijs Zwolle. Bij dit netwerk was Laura Punt betrokken als expert van School aan Zet.

PO- en VO-scholen werken samen in regionale netwerken om een soepele overgang te realiseren van het basis- naar het voortgezet onderwijs. Aanknopingspunten voor deze samenwerking zijn te vinden in het door School aan Zet ontwikkelde Ontwikkel- en gespreksmodel 'Afstemming Overgang van PO naar VO'. Dit model beschrijft vijf ontwikkelaspecten: Koers, Afsluiting en start, Feedback, Ontwikkeling en Differentiatie. Voor meer informatie over de aansluiting PO-VO kunt u contact opnemen met Gea Spaans, e-mail: g.spans@schoolaanzet.nl of School aan Zet, e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl

September 2015

School aan Zet

Lange Voorhout 20 | 2514 EE Den Haag

Postbus 556 | 2501 CN Den Haag

www.schoolaanzet.nl